Hoofdstuk 4

Lineaire ADTs

Lineaire Structuren vs. Lineaire ADT's

Vorige hoofdstuk: Data is lineair gestructureerd in het geheugen.

We onderzoeken tijd en geheugenverbruik.

Dit hoofdstuk: ADT's die een "lineair gedrag" vertonen.

De implementatie ervan gebruikt niet noodzakelijk een lineaire datastructuur

Inhoud

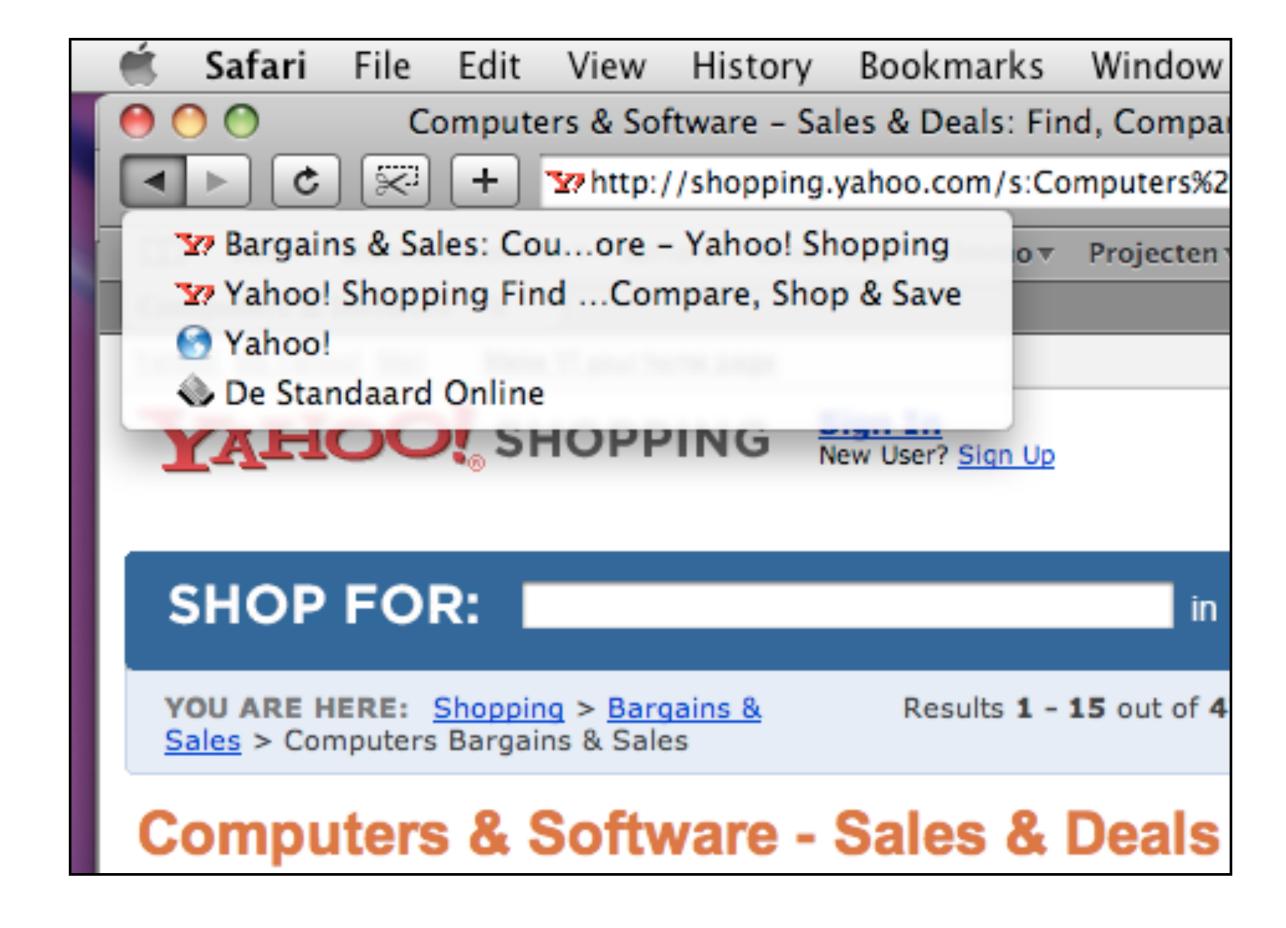
- 1. Stacks
- 2. Queues
- 3. Prioriteitenqueues
- 4. Heaps

4.1 Stacks

"stapels" in het Nederlands

ADT #1: Stacks

LIFO gedrag = Last In First Out

Het Stack-ADT

ADT stack new $(\emptyset \rightarrow stack)$ stack? (any → boolean) top leest de top maar push! verwijdert hem niet (stack any → stack) top pop! leest de top (stack → any) en verwijdert hem pop! (stack → any) empty? (stack → boolean) full? (stack → boolean)

Vectoriële Stack Implementatie

```
representatie
(define stack-size 10)
(define-record-type <u>stack</u>
  (make f v)
  stack?
  (f first-free first-free!)
  (v storage))
(define (<u>new</u>)
  (make 0 (make-vector stack-size ())))
     Zeer lage flexibiliteit
      wat betreft grootte
                              verificatie
(define (empty? stack)
  (= (first-free stack) 0))
(define (<u>full?</u> stack)
  (= (first-free stack)
     (vector-length (storage stack))))
```

```
O(1)
(define (push! stack val)
  (define vector (storage stack))
  (define ff (first-free stack))
 (if (= ff (vector-length vector))
    (error "stack full (push!)" stack))
  (vector-set! vector ff val)
                                         manipulatie Dim
  (first-free! stack (+ ff 1))
  stack)
                     (define (pop! stack)
                      (define vector (storage stack))
                      (define ff (first-free stack))
                      (if (= ff 0)
                        (error "stack empty (pop!)" stack))
                      (let ((val (vector-ref vector (- ff 1))))
                        (first-free! stack (- ff 1))
                        val))
(define (top stack)
  (define vector (storage stack))
  (define ff (first-free stack))
 (if (= ff 0)
    (error "stack empty (top)" stack))
```

(vector-ref vector (- ff 1)))

Gelinkte Implementatie

```
representatie
(define-record-type stack
  (make 1)
  stack?
  (l scheme-list scheme-list!))
(define (<u>new</u>)
  (make ()))
   Zeer hoge flexibiliteit wat
        betreft grootte
                               verificatie \
(define (empty? stack)
  (define slst (scheme-list stack))
  (null? slst))
(define (<u>full?</u> stack)
  #f)
```

```
O(1)
```

val))

```
manipulatie Dim
(define (<u>push!</u> stack val)
  (define slst (scheme-list stack))
 (scheme-list! stack (cons val slst))
 stack)
(define (top stack)
  (define slst (scheme-list stack))
 (if (null? slst)
    (error "stack empty (top)" stack))
 (car slst))
(define (pop! stack)
 (define slst (scheme-list stack))
 (if (null? slst)
    (error "stack empty (pop!)" stack))
  (let ((val (car slst)))
    (scheme-list! stack (cdr slst))
```

Stacks: Performantie van beide Implementaties

	vectorieel	gelinkt	
new	O(1)	O(1)	
empty?	O(1)	O(1)	
full?	O(1)	O(1)	
stack?	O(1)	O(1)	
top	O(1)	O(1)	
push!	O(1)	O(1)	
pop!	O(1)	O(1)	

Laat je keuze dus afhangen van de criteria "flexibiliteit" versus "geheugenverbruik".

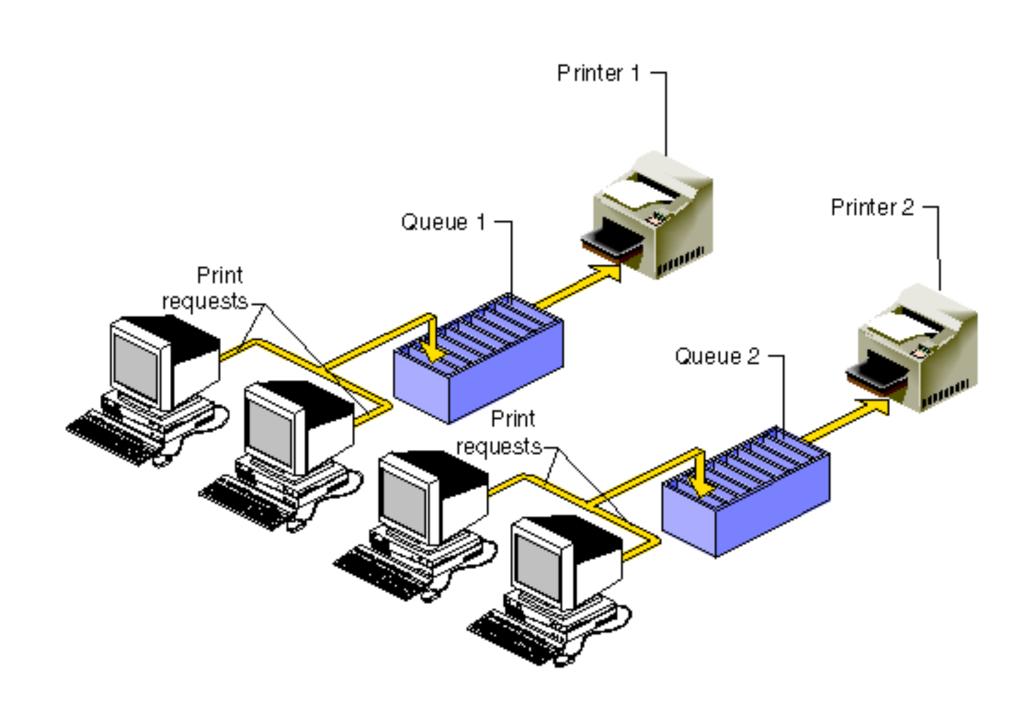
4.2 Queues

"wachtrijen" in het Nederlands

ADT #2: Queues

FIFO gedrag = First In First Out

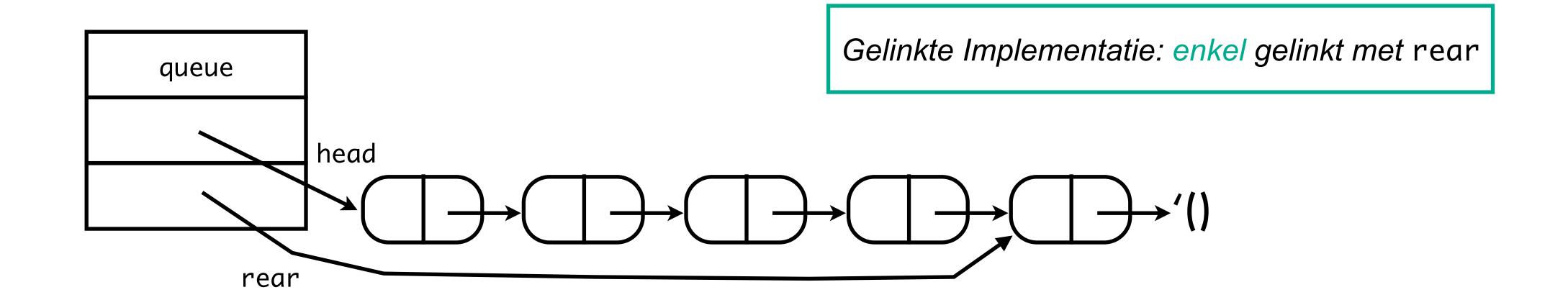

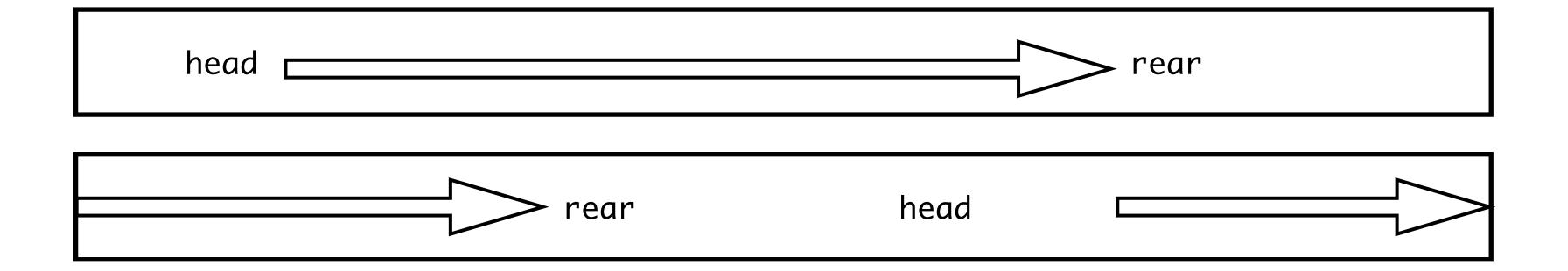
Het Queue-ADT

```
ADT queue
                       new
                          ( \emptyset \rightarrow queue )
                       queue?
peek leest de kop maar
                          ( any → boolean )
  verwijdert hem niet
                       enqueue!
                          ( queue any → queue )
                                                     serve! leest de kop
                       peek
                                                      en verwijdert hem
                          ( queue → any )
                       serve!
                          ( queue → any )
                       empty?
                          ( queue → boolean )
                       full?
                          ( queue → boolean )
```

Queues: Implementatiestrategieën

Vectoriële Implementatie: met circulaire vector

Gelinkte Queue Implementatie

```
O(1)
                   representatie
(define-record-type queue
  (make h r)
  queue?
  (h head head!)
  (r rear rear!))
(define (<u>new</u>)
  (make '() '()))
                     verificatie
(define (empty? q)
  (null? (head q)))
(define (full? q)
  #f)
```

```
manipulatie Discontinuo
(define (<u>enqueue!</u> q val)
   (define last (rear q))
   (define node (cons val '()))
   (if (null? (head q))
     (head! q node)
     (set-cdr! last node))
   (rear! q node)
   q)
(define (peek q)
   (if (null? (head q))
     (error "empty queue (peek)" q)
     (car (head q))))
(define (serve! q)
   (define first (head q))
   (if (null? first)
     (error "empty queue (serve!)" q))
   (head! q (cdr first))
   (if (null? (head q))
     (rear! q '()))
   (car first))
```

Even tussendor...

(modulo x y) = rest bij deling van x door y

```
(define max 15)

(define (modulo-series ctr n)
   (display (list "mod" ctr n " = " (modulo ctr n)))
   (newline)
   (if (< ctr max)
        (modulo-series (+ ctr 1) n)))</pre>
```

```
Welcome to DrRacket, version 8.1 [cs].
Language: r7rs, with debugging; memory limit: 512 MB.
> (modulo-series 0 5)
(\bmod \ 0 \ 5 = 0)
(\bmod 1 5 = 1)
(mod 2 5 = 2)
(mod 3 5 = 3)
(\bmod 4 5 = 4)
(\bmod 5 5 = \emptyset)
(mod 6 5 = 1)
(mod 7 5 = 2)
(mod 8 5 = 3)
(\bmod 9 5 = 4)
(mod 10 5 = 0)
(mod 11 5 = 1)
(mod 12 5 = 2)
(mod 13 5 = 3)
(mod 14 5 = 4)
(\bmod 15 5 = \emptyset)
```

Vectoriële Queue Implementatie

```
(define capacity 5)

(define-record-type queue
  (make s h r)
  queue?
  (s storage)
  (h head head!)
  (r rear rear!))

(define (new)
  (make (make-vector capacity) 0 0))
```

```
(define (empty? q)
  (= (head q)
        (rear q)))

(define (full? q)
  (= (modulo (+ (rear q) 1) capacity)
        (head q)))
```

16

```
manipulatie Discontinuo
(define (<u>enqueue!</u> q val)
 (if (full? q)
    (error "full queue (enqueue!)" q))
  (let ((new-rear (modulo (+ (rear q) 1) capacity)))
    (vector-set! (storage q) (rear q) val)
    (rear! q new-rear))
 q)
(define (peek q)
 (if (empty? q)
    (error "empty queue (peek)" q))
  (vector-ref (storage q) (head q)))
(define (<u>serve!</u> q)
 (if (empty? q)
    (error "empty queue (peek)" q))
  (let ((result (vector-ref (storage q) (head q))))
    (head! q (modulo (+ (head q) 1) capacity))
    result))
```

Queues: Performantie van beide Implementaties

	vectorieel	gelinkt
new	O(1)	O(1)
empty?	O(1)	O(1)
full?	O(1)	O(1)
queue?	O(1)	O(1)
peek	O(1)	O(1)
enqueue!	O(1) O(1)	
serve!	O(1) O(1)	

Laat je keuze dus afhangen van de criteria "flexibiliteit" vs. "geheugenverbruik".

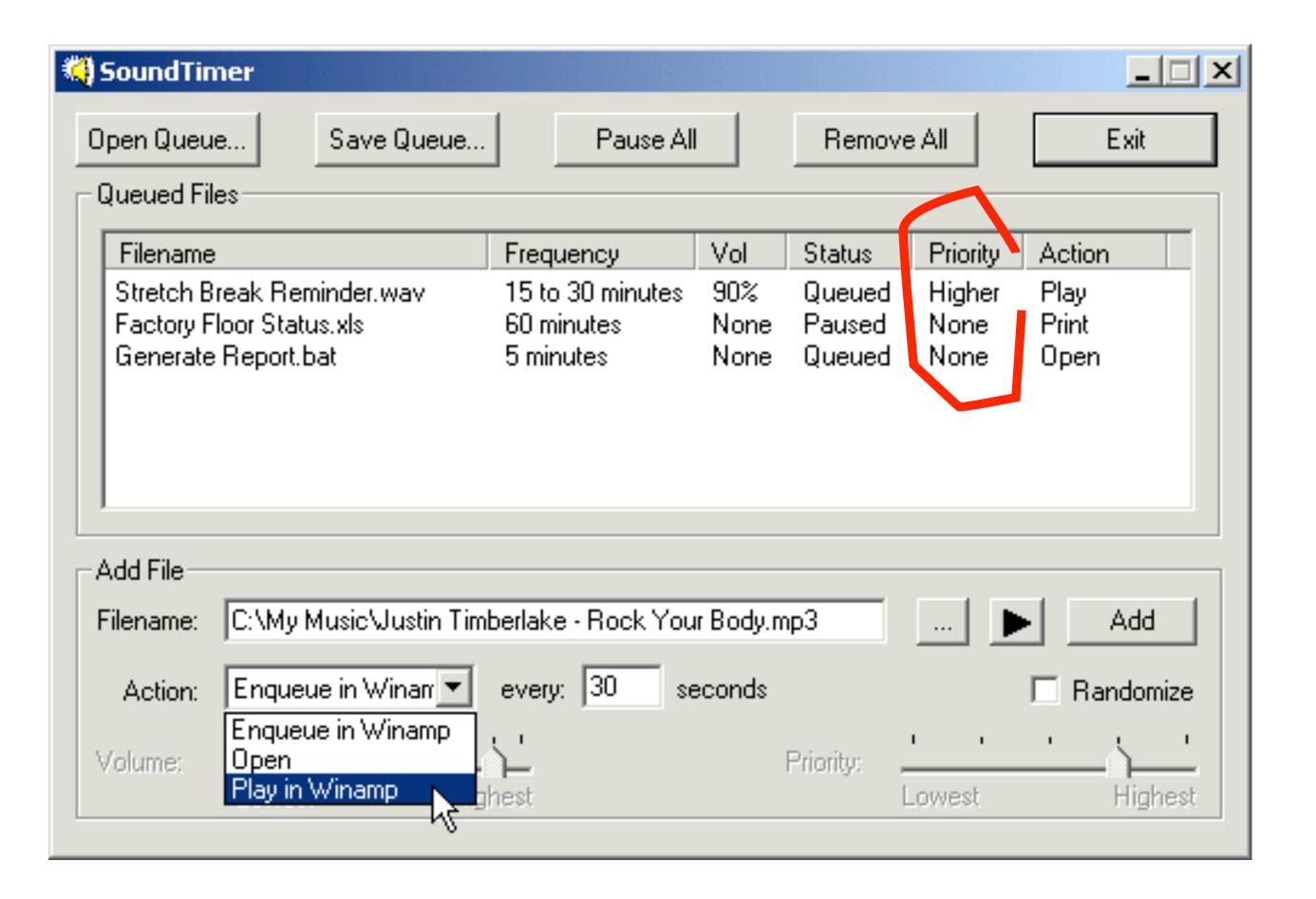
4.3 Prioriteitenqueues

ADT #3: Prioriteitenqueues

HPFO gedrag = Highest Priority First Out

"prioriteitenwachtrijen" in het Nederlands

Het Priority Queue ADT

```
ADT priority-queue< P >
  new verwacht >>?
                        new
                           ( ( P P \rightarrow boolean ) \rightarrow priority-queue < P > )
peek leest het element
                       priority-queue?
met de hoogste prioriteit
                           ( any → boolean )
maar verwijdert het niet
                        enqueue!
                           ( priority-queue< P > any P → priority-queue< P > )
                        peek
                           ( priority-queue< P > → any )
                        serve!
                                                                      serve! leest het element met de
                           ( priority-queue< P > → any ]
                                                                      hoogste prioriteit en verwijdert het.
                       full?
                           ( priority-queue< P > → boolean )
                        empty?
                          ( priority-queue< P > → boolean )
```

Priority Queue Items

Priority queue items vormen de opgeslagen "values". Een priority queue item bestaat uit een data element samen met de erbij horende prioriteit.

```
Welcome to DrRacket, version 8.1 [cs].
Language: r7rs, with debugging; memory limit: 512 MB.
> (define item1 (pq-item-make "Wolf" 1))
> item1
("Wolf" . 1)
> (define item2 (pq-item-make "Vivi" 2))
> (> item1 item2)

X X >: contract violation
    expected: real?
    given: (cons "Vivi" 2)
> (define >> (lift >))
> (>> item1 item2)

#f
```

Implementaties: 2 Naïeve Pogingen

Basisidee: gooi alles gedisciplineerd in een gesorteerde lijst, ook al kost dat tijd. Nadien nemen we het element met de hoogste prioriteit gewoon vooraan.

Een eerste implementatie is gebaseerd op sorted-lists

Basisidee: gooi alles gewoon in een lijst, zo snel mogelijk. Nadien zoeken we wel de hoogste prioriteit.

Een tweede implementatie is gebaseerd op position-lists

Sorted List Implementatie

```
manipulatie D
                                                    O(n)
(define (<u>enqueue!</u> pq val pty)
  (slist:add! (slist pq) (pq-item-make val pty))
  pq)
                                   O(1)
(define (<u>serve!</u> pq)
  (define slst (slist pq))
  (if (empty? pq)
    (error "empty priority queue (serve!)" pq))
  (slist:set-current-to-first! slst)
  (let ((served-item (slist:peek slst)))
    (slist:delete! slst)
    (pq-item-val served-item)))
                                   O(1)
(define (peek pq)
  (define slst (slist pq))
  (if (empty? pq)
    (error "empty priority queue (peek)" pq))
  (slist:set-current-to-first! slst)
  (pq-item-val (slist:peek slst))))
```

Positional List Implementatie

```
O(n)
```

```
(define-record-type <u>priority-queue</u>
  (make l g)
  priority-queue?
                            representatie
  (l plist)
  (g greater))
(define (<u>new</u> >>?)
  (make (plist:new eq?) (lift >>?)))
```

```
(define (<u>enqueue!</u> pq val pty)
  (plist:add-before! (plist pq) (pq-item-make val pty))
  pq)
```

```
manipulatie D
```

```
(define (<u>serve!</u> pq)
  (define plst (plist pq))
  (define >>? (greater pq))
  (if (empty? pq)
    (error "priority queue empty (serve!)" pq))
  (let*
      ((highest-priority-position
        (let <u>loop</u>
          ((current-pos (plist:first plst))
           (maximum-pos (plist:first plst)))
          (if (plist:has-next? plst current-pos)
            (loop (plist:next plst current-pos)
                  (if (>>? (plist:peek plst current-pos)
                           (plist:peek plst maximum-pos))
                    current-pos
                    maximum-pos))
            (if (>>? (plist:peek plst current-pos)
                     (plist:peek plst maximum-pos))
              current-pos
              maximum-pos))))
       (served-item (plist:peek plst highest-priority-position)))
    (plist:delete! plst highest-priority-position)
    (pq-item-val served-item)))
```

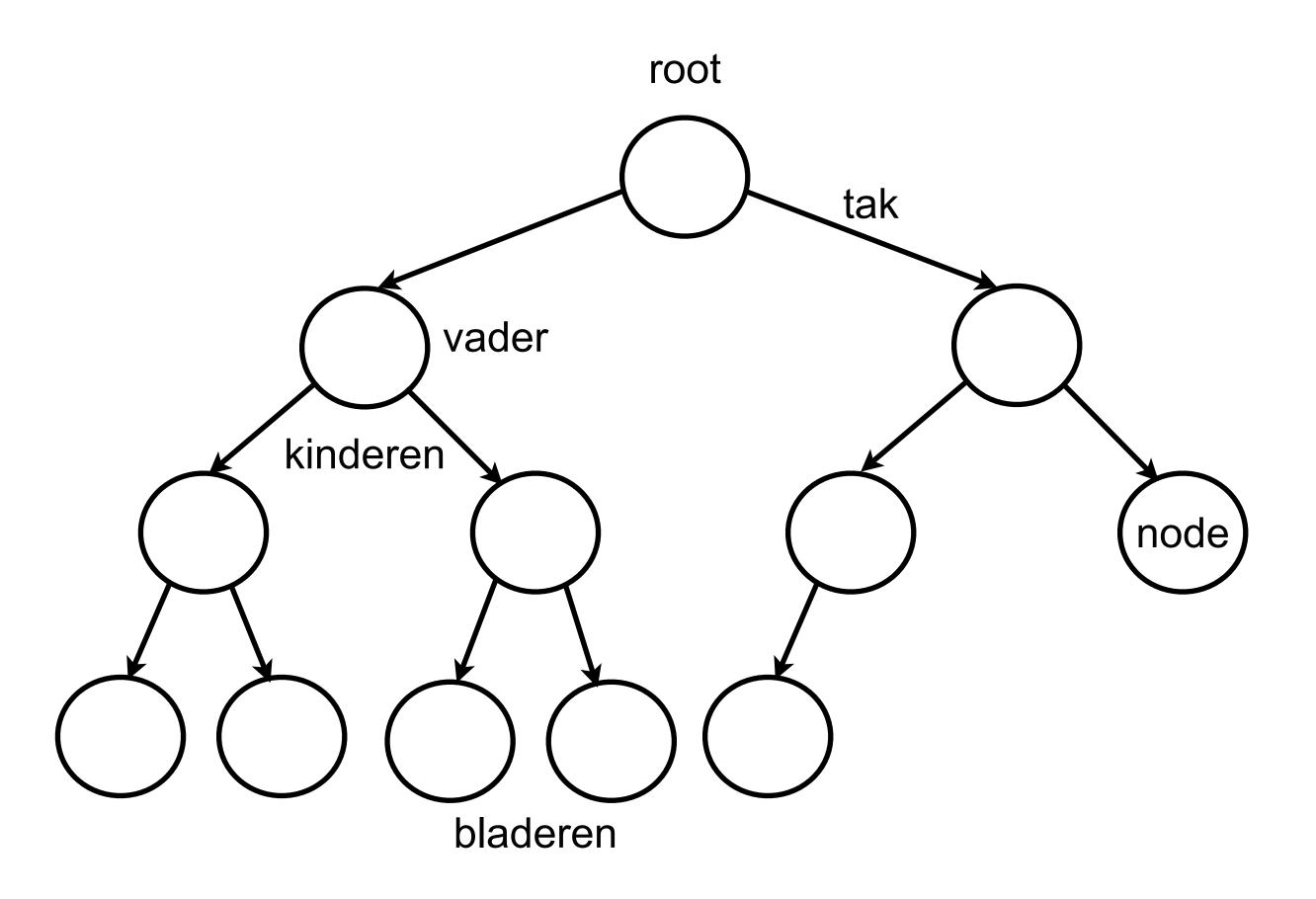
Priority Queues: Overzicht Naïeve Implementaties

	sorted-list	position-list	
new	O(1)	O(1)	
empty?	O(1)	O(1)	
full?	O(1)	O(1)	
priority-queue?	O(1)	O(1)	
peek	O(1)	O(n)	
enqueue!	O(n)	O(1)	
serve!	O(1)	O(n)	

Dit is heel slecht nieuws: een priority queue is geen stabiele datastructuur: ieder element moet er 1 in én 1 keer uit gaan.

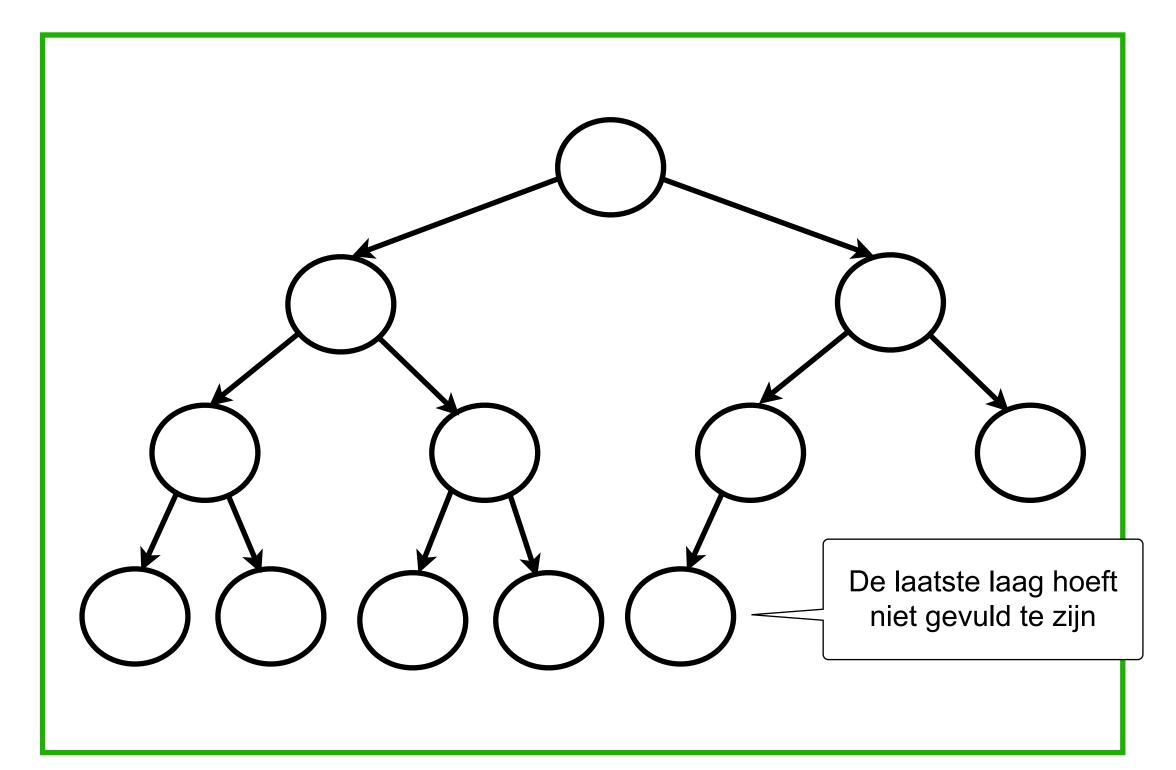
4.3 Heaps

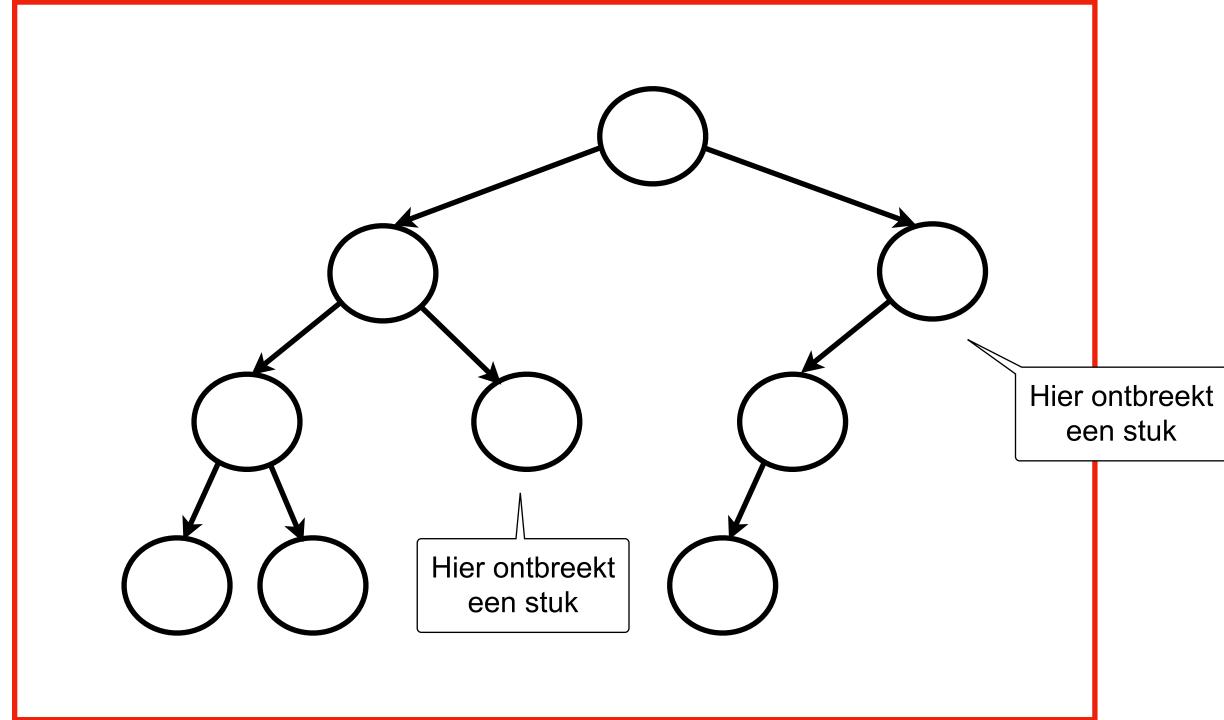
Interludium: Bomenterminologie

Volledige Bomen

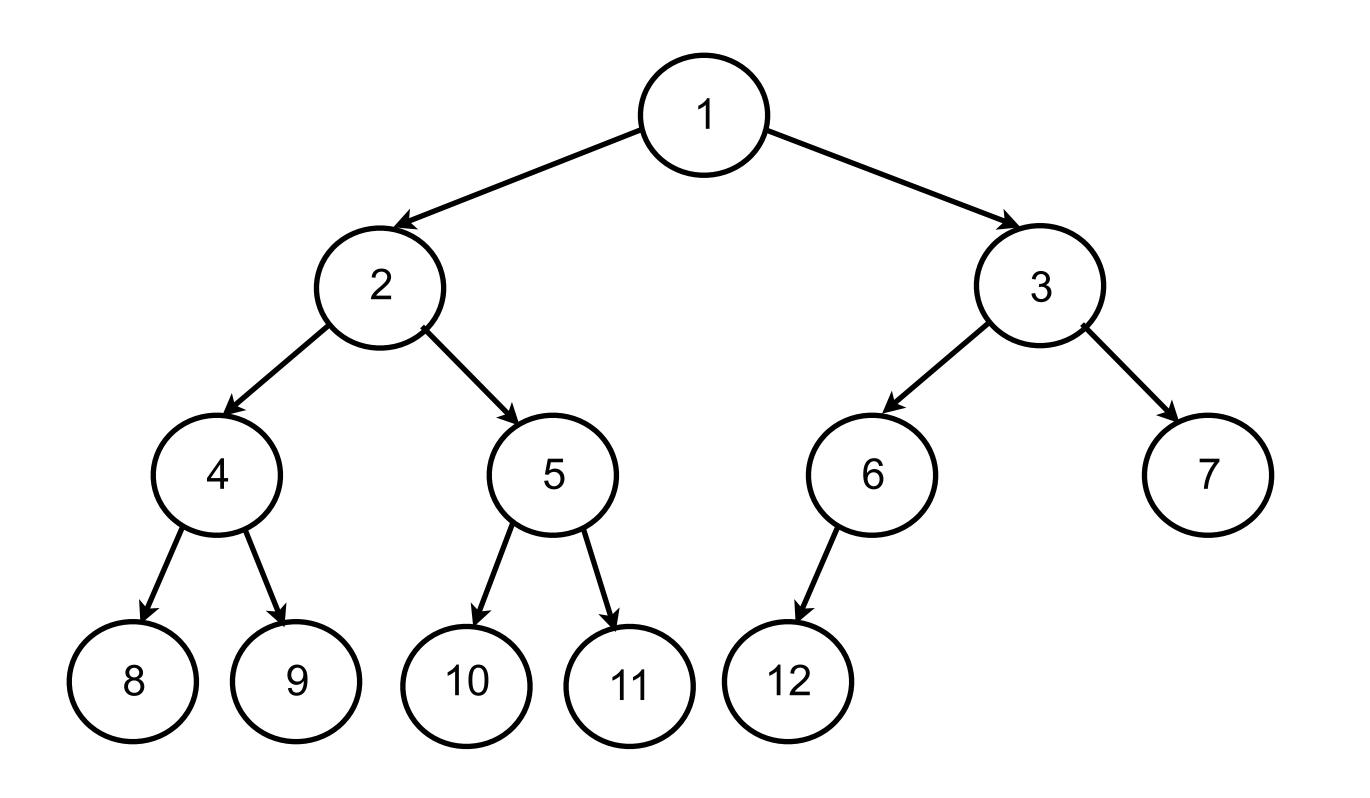
Een volledige boom heeft geen gaten wanneer we hem van links naar rechts lezen, laag per laag

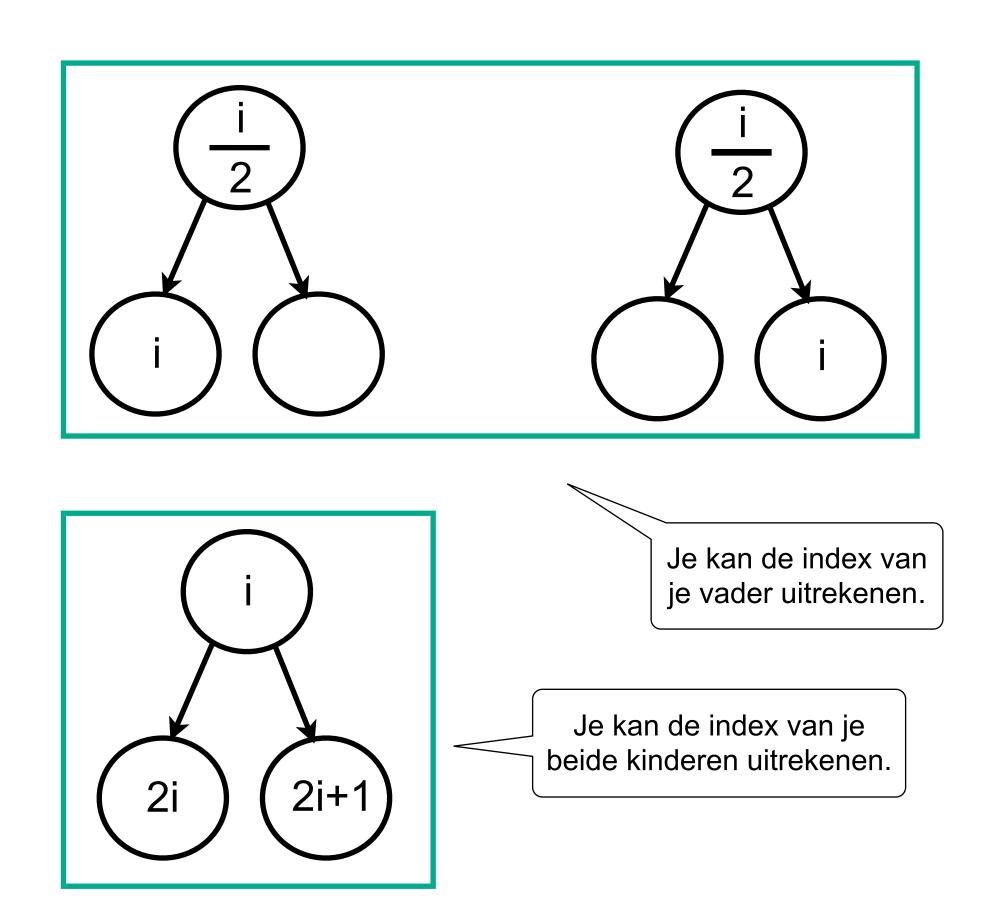

Volledige Bomen: Eigenschap

De knopen van een volledige boom kan je eenduidig nummeren van 1 tot n. Een volledige boom kan je dus in een vector opslaan.

Een nieuw ADT: Heaps

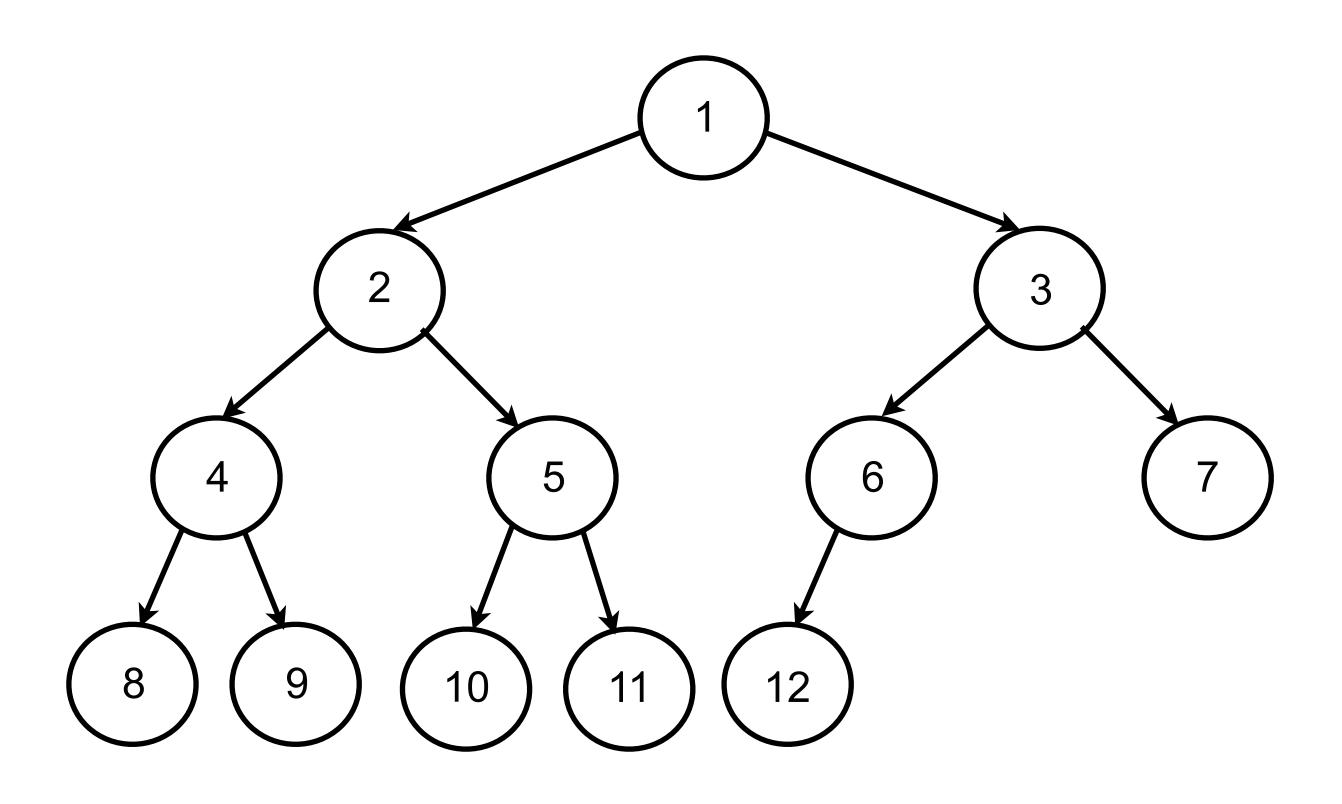
Een heap is een rij elementen e₁, e₂, ..., e_n zodat de heapvoorwaarde waar is:

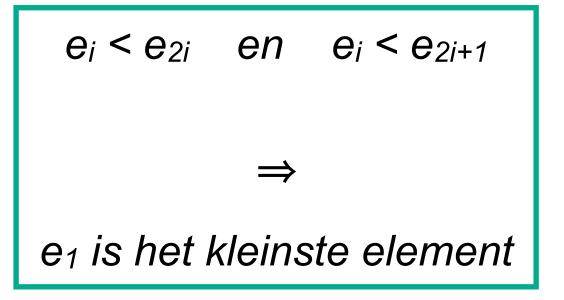
 $e_i < e_{2i}$ en $e_i < e_{2i+1}$

Let op in Scheme: $e_0 < e_{2.0}$ kan niet

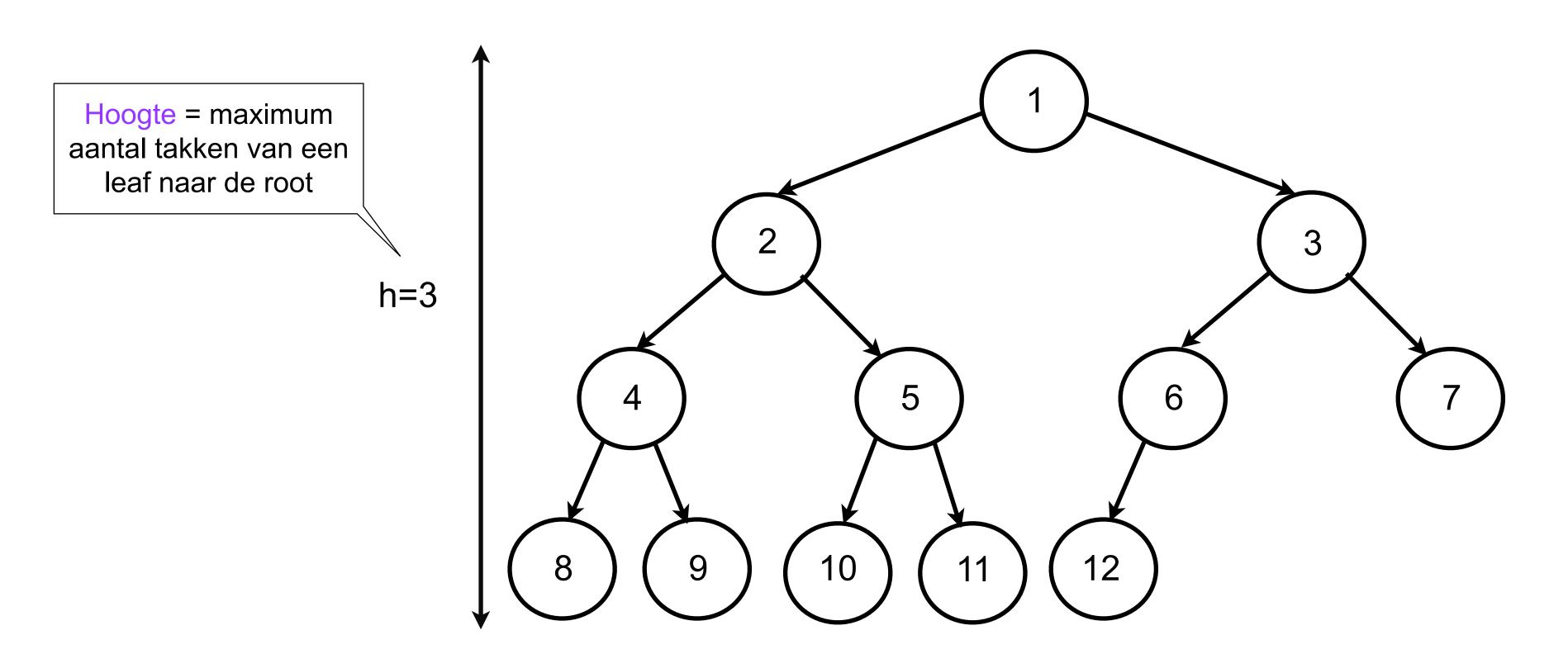
Een heap is niet noodzakelijk gesorteerd. Een gesorteerde rij is wel een altijd een heap.

Een Heap als Volledige Boom

Eigenschappen van Heaps

Niveau = aantal stappen verwijderd van de root

niveau $0 = 2^0$

niveau $1 = 2^1$

niveau $2 = 2^2$

niveau $3 = 2^3$

Eigenschap 1

De hoogte van een heap met n elementen is $h = \lfloor log_2(n) \rfloor$

Eigenschap 2

In een heap met n nodes zijn er $\left\lceil \frac{n}{2} \right\rceil$ bladeren

Eigenschap 3

Er bevinden zich maximum n $\lceil \frac{n}{2^{h+1}} \rceil knopen op niveau h$

Het Heap ADT

verwijdert hem niet

Merk op: er is geen find operatie. Een heap dient niet om in te zoeken!

```
ADT heap< V >
                                                            new verwacht <<?
                           from-scheme-vector
                             (vector< V > (V V \rightarrow boolean) \rightarrow heap< V > )
                          new
                             ( number ( V V \rightarrow boolean ) \rightarrow heap < V > )
                          full?
                             ( heap< V > \rightarrow boolean )
                           empty?
                                                                     insert! gooit een nieuw element
                             ( heap< V > \rightarrow boolean )
                                                                      op de hoop en herorganiseert hem
                          insert!
peek leest de top maar
                             ( heap< V > V \rightarrow heap < V > 
                           delete!
                                                                 delete! leest de top en verwijdert
                              ( heap< V > \rightarrow V )
                                                                    hem, en herorganiseert de boel
                           peek
                             ( heap< V > \rightarrow V )
                           size
                               heap< V > → number )
```

Heap: Implementatie

```
(define-record-type heap
  (make v s l)
  heap?
  (v storage storage!)
  (s size size!)
  (l lesser))

(define (new capacity <<?)
  (make (make-vector capacity) 0 <<?))</pre>
```

```
(define (full? heap)
  (= (vector-length (storage heap))
      (size heap)))

(define (empty? heap)
  (= (size heap) 0))

(define (peek heap)
  (if (empty? heap)
      (error "heap empty" heap)
      (vector-ref (storage heap) 0)))
```

Implementatie: Toevoegen en verwijderen

Herinner de heap conditie:

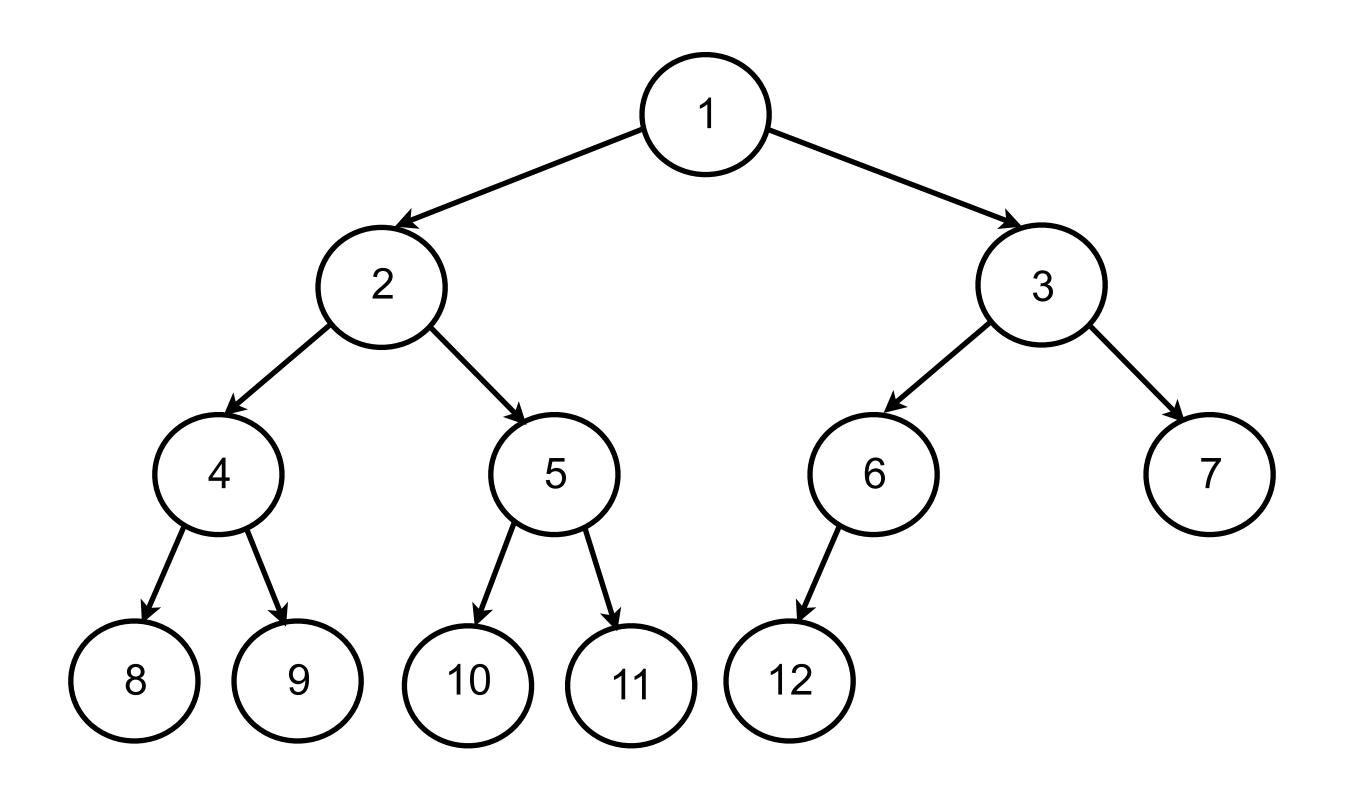
 $e_i < e_{2i} e_1 e_1 < e_{2i+1}$

die altijd waar moet zijn.

⇒ Je kan niet zomaar ergens een element invoegen in de heap +
Je kan niet zomaar ergens een element wegknippen uit de heap

⇒ Gedisciplineerd toevoegen en verwijderen

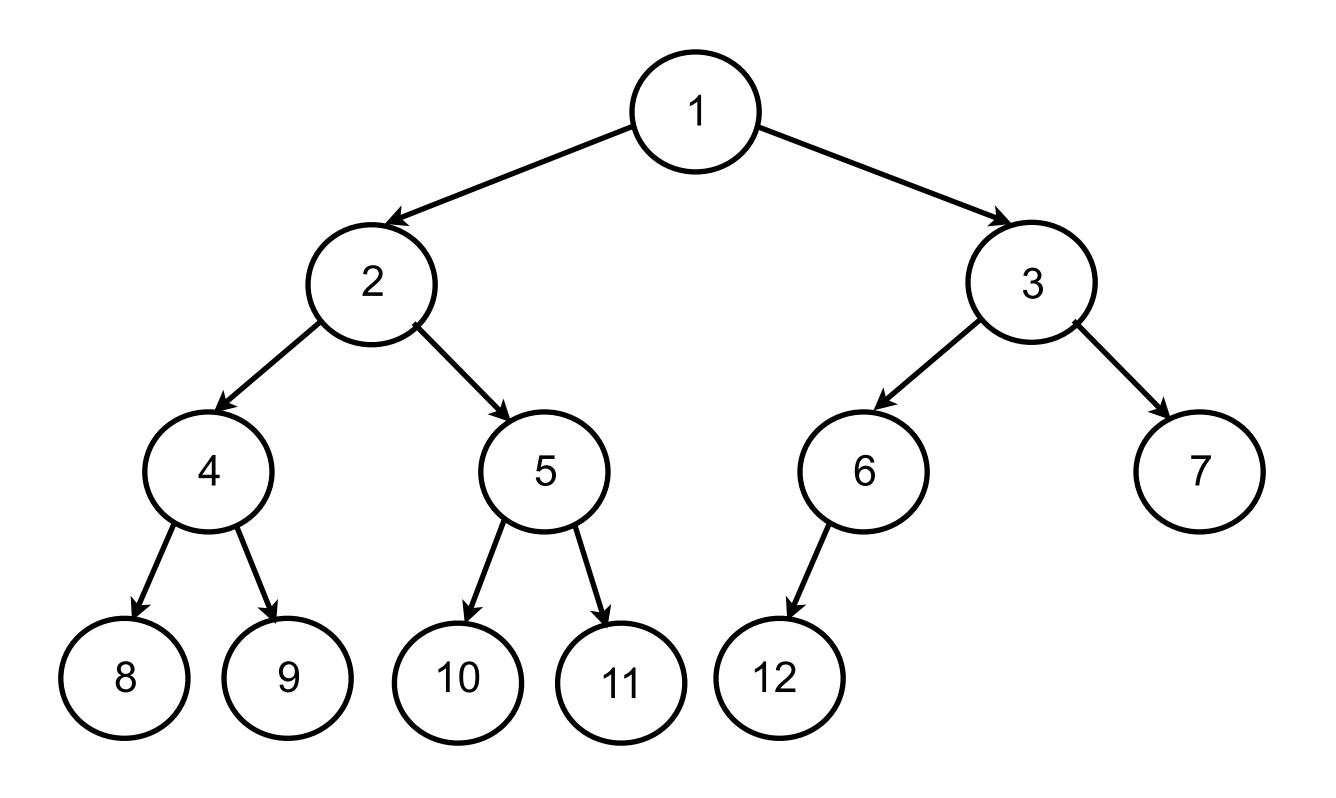
Implementatie: Gedisciplineerd Toevoegen


```
(define (insert! heap item)
  (if (full? heap)
      (error "heap full" heap))
      (let* ((vector (storage heap))
            (size (size heap)))
      (vector-set! vector size item)
      (if (> size 0)
            (sift-up heap (+ size 1)))
      (size! heap (+ size 1)))
```

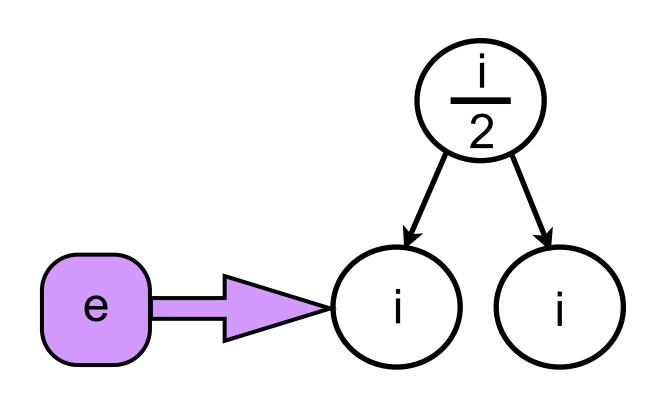
Zet een nieuw element op de laatste plaats (13) en "zift" het naar boven tot op de juiste plaats

Implementatie: Gedisciplineerd Verwijderen

Knip de top weg (1) en vervang hem door het laatste element (12). Zift het vervolgens naar beneden tot op de juiste plaats

Implementatie: Opwaarts ziften

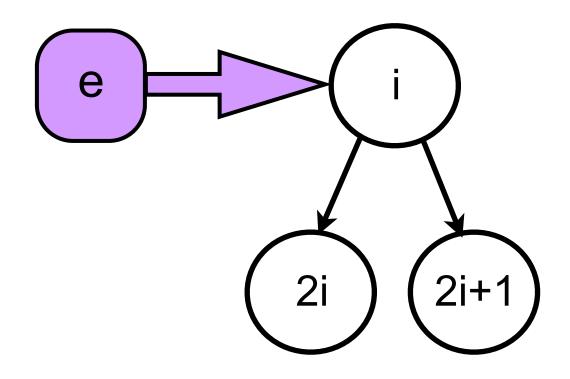
Als i de root is zijn we klaar. Stop "e" in de root.

Als element "e" kleiner is dan het element op positie $\frac{i}{2}$, stop dat van $\frac{i}{2}$ dan in i en zeef "e" hoger in $\frac{i}{2}$.

Anders stop je e in i en zijn we klaar.

```
(define (<u>sift-up</u> heap idx)
  (let
      ((vector-ref
        (lambda (v i)
          (vector-ref v (- i 1))))
       (vector-set!
        (lambda (v i a)
          (vector-set! v (- i 1) a)))
       (vector (storage heap))
       (size (size heap))
       (<<? (lesser heap)))</pre>
    (let <u>sift-iter</u>
      ((child idx)
       (element (vector-ref vector idx)))
      (let ((parent (div child 2)))
        (cond ((= parent 0)
                (vector-set! vector child element))
               ((<<? element (vector-ref vector parent))</pre>
                (vector-set! vector child (vector-ref vector parent))
                (<u>sift-iter</u> parent element))
               (else
                (vector-set! vector child element))))))
```

Implementatie: Neerwaarts ziften

Als e kleiner is dan de twee kinderen zijn we klaar. Stop "e" op positie i.

Bepaal anders de index j die het kleinste element van de twee bevat. Stop het element op j in positie i en zeef "e" dieper in j

```
(define (<u>sift-down</u> heap idx)
  (let
    (let <u>sift-iter</u>
      ((parent idx)
       (element (vector-ref vector idx)))
      (let* ((childL (* 2 parent))
              (childR (+ (* 2 parent) 1))
              (smallest
               (cond ((< childL size)</pre>
                      (if (<<? (vector-ref vector childL)</pre>
                                (vector-ref vector childR))
                         (if (<<? element (vector-ref vector childL))</pre>
                           parent
                           childL)
                         (if (<<? element (vector-ref vector childR))</pre>
                           parent
                           childR)))
                     ((= childL size)
                      (if (<<? element (vector-ref vector childL))</pre>
                         parent
                         childL))
                     (else parent))))
        (if (not (= smallest parent))
          (begin (vector-set! vector parent (vector-ref vector smallest))
                  (<u>sift-iter</u> smallest element))
          (vector-set! vector parent element)))))
```

Worst-case Performantie

Opwaarts ziften: vertrek van het laatste element. Hoe dikwijls kan je n halveren eer je op 1 uitkomt: log₂(n) keer

Neerwaarts ziften: vertrek van het eerste element. Hoe dikwijls kan je 1 verdubbelen eer je op n uitkomt: log₂(n) keer

Conclusie:

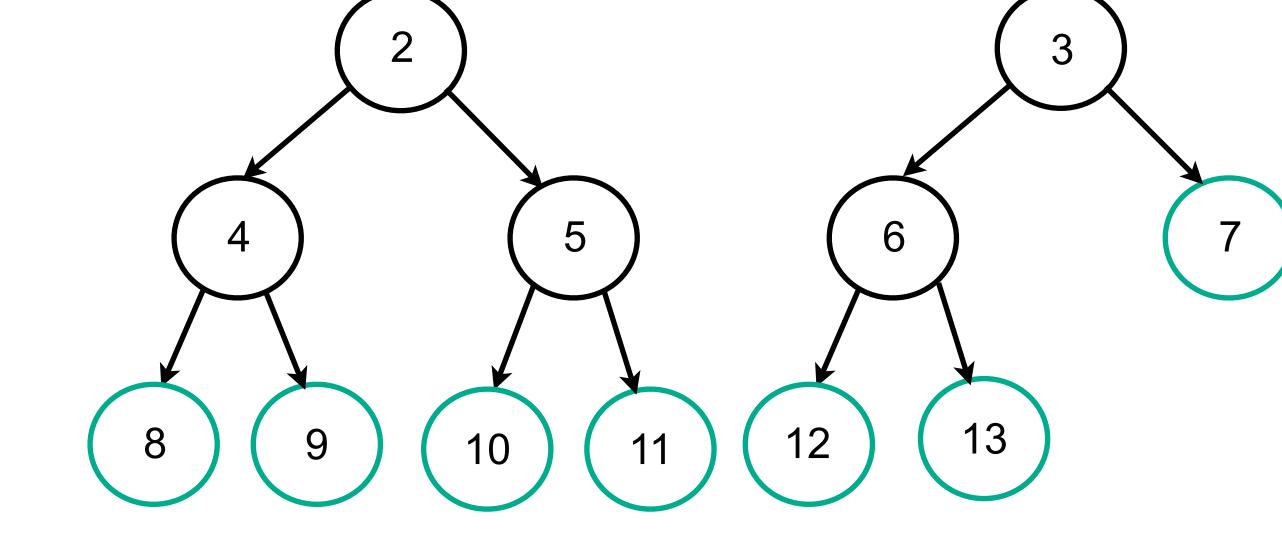
In beide procedures wordt sift-iter maximaal log₂(n) keer uitgevoerd.

Dus zijn delete! en insert! in O(log(n))

Een heap bouwen uit een vector: Heapify

```
(define (from-scheme-vector vector <<?)
  (define size (vector-length vector))
  (define heap (make vector size <<?))
  (define (iter index)
     (sift-down heap index)
     (if (> index 1)
        (iter (- index 1))))
  (iter (div size 2))
  heap)
```

De laatste [helft] van de vector zijn bladeren: triviale heaps van grootte 1

Hebben we bewezen

Performantie van Heapify

```
(define (from-scheme-vector vector <<?)
  (define size (vector-length vector))
  (define heap (make vector size <<?))
  (define (iter index)
      (sift-down heap index)
      (if (> index 1)
            (iter (- index 1))))
  (iter (div size 2))
  heap)
```

Eerste Poging

sift-down is in O(log(n))

Dat doen we n/2 keer.

Dus O(n.log(n)).

Tweede Poging

Op hoogte h kost sift-down O(h) werk.

Op hoogte h zijn er maximaal $\frac{n}{2^{h+1}}$ knopen.

Dus op hoogte h is er $O(\frac{h \cdot n}{2^{h+1}})$ werk te doen.

$$\sum_{h=0}^{\infty} \frac{h}{2^h} = 2$$

Dat moet gebeuren voor alle hoogten h tussen 0 en log₂n.

Dus
$$O(n \cdot \sum_{h=0}^{log_2(n)} \frac{h}{2^{h+1}})$$

Dus O(n)

Conclusie Heaps

	heap	
new	O(1)	
empty?	O(1)	
full?	O(1)	
from-vector	O(n)	
insert!	O(log(n))	
delete!	O(log(n))	
peek	O(1)	
size	O(1)	

Revenons à nos moutons

We waren priority queues aan het implementeren...

```
O(log(n))
(define (<u>serve!</u> pq)
  (if (empty? pq)
    (error "empty priority queue (serve!)" pq))
  (pq-item-val (heap:delete! (heap pq))))
(define (peek pq)
  (if (empty? pq)
    (error "empty priority queue (peek)" pq))
  (pq-item-val (heap:peek (heap pq))))
(define (<u>enqueue!</u> pq value pty)
  (heap:insert! (heap pq) (pq-item-make value pty))
  pq))
                 O(log(n))
```

Priority Queues: Conclusie

	sorted-list	position-list	heap
new	O(1)	O(1)	O(1)
empty?	O(1)	O(1)	O(1)
full?	O(1)	O(1)	O(1)
priority-queue?	O(1)	O(1)	O(1)
peek	O(1)	O(n)	O(1)
enqueue!	O(n)	O(1)	O(log(n))
serve!	O(1)	O(n)	O(log(n))

Dit is heel goed nieuws. (Denk terug aan de tabel met getallen van hoofdstuk 1!)

Hoofdstuk 4

- 4.1 Stacks
 - 4.1.1 Het stack ADT
- 4.1.2 De vector implementatie
- 4.1.3 De gelinkte implementatie
- 4.2 Queues
- 4.2.1 Het Queue ADT
- 4.2.3 De Gelinkte Implementatie
- 4.2.4 De Vector Implementatie
- 4.3 Prioriteitenqueues
- 4.3.1 Het Priority Queue ADT
- 4.3.2 De Sorted List Implementatie
- 4.3.3 De Position List Implementatie
- 4.4 Heaps
 - 4.4.1 Wat is een heap?
- 4.4.2 Eigenschappen van heaps
- 4.4.3 Het Heap ADT
- 4.4.7 De heap bouwen
- 4.4.8 Priority Queues en Heaps

